

posvetnost pouka; c) zamena besedne šole v delovno šolo; d) delitev pouka po vsebini za naške in mestne šole. 3. Glede ustanavljanja, zidanja in vzdrževanja šol. a) Država naj zida in vzdržuje šole; b) država naj ustanavlja in vzdržuje nadaljevalne šole, šolske in ljudske knjižnice in čitalnice in pa profesionalne in strokovne šole — dokler tega ne nadomesti delovna šola. 4. Za šoloobvezne otroke. a) Ustanavljanje državnih zavetišč in zavetišč za vse otroke, posebno pa za otroke siromašnih narodnih slojev; b) država naj nabavlja učne pripomočke za vse otroke brez razlike; c) popolno zaščito otrok pred izrabljanjem za težka dela v tovarnah in drugod in to do konca šolske dobe; d) vzdrževanje sanatorijev za bolne otroke in uvedbo stalnega zdravniškega nadzorstva na vseh šolah.

— Posebni dodatki za šolske upravitelje in šolske nadzornike. V načrtu zakona o narodnih šolah so predvideni posebni dodatki za šolske upravitelje in šolske nadzornike. To pereče vprašanje, ki je aktualno že od dne, ko smo bili prevedeni na dinarske plače, bo sedaj končno rešeno z novim šolskim zakonom.

— Kataster šolskih vrtov in zemljišč. Merava sestavi prosvetni oddelek pri vel. županu ljubljanske oblasti. Ker je na mnogih naših šolah nedoločeno in sporno posestno stanje zemljišč in poslopij, bo uvedba zemljiškega in sploh posestnega katastra preprečila mnoge spore, ki izhajajo iz neurejenih razmer. Pri izvedbi katastra pa bo treba prav posebno paziti, da bodo vsa šolska zemljišča in tudi poslopja prepisana na šolsko občino in se bo pazilo, da se ne dovoli brez pristanka šolskih oblasti nikakoli odprodaja ali zamenjava šolskih lastnin, posebno takih, ki bi prišle v posest pri eventualnem razširjenju starih, odnosno pri zidanju novih šolskih poslopij.

— Prva slovenska pomologija. »Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo« namerava izdati za pouk v sadjarstvu knjigo: »Izbora jabolk in hrusk za Slovenijo in sliki in besedih«. Da bo moglo omenjeno društvo izdati knjigo, ki bo obsegala 25 vrst jabolk in 15 hrusk v barv. slikah s primernim opisom, je razpisal natečaj za prigrasitev naročnikov do 30. jan. t. l. Vezana knjiga bo stala za prednaročnike 65 Din, v knjigarnah pa 85 Din. Naročila se pošiljajo na naslov: »Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani, Resljeva cesta 24/II.

— Otok zakladov od Stevensona, dalje I. Cankar, Zbrani spisi I. zv., Gradnik, De Profundis, Golia, Triglavska bajka, Puškin, Kapetanova hči, Gruden, Miška osedlana, Debeljak, Moderna francoska lirika, Sienkiewicz, Z ognjem in mečem, Izidor Cankar, Obiski, Erjavce, Izbrani spisi, Petronij, Pojedina pri Trimalhionu, Finžgar, Zbrani spisi V. zv., Jurčič, Zbrani spisi III. zv., Milčinski, Drobiž, Gaspari-Košir, Gor čez izaro, Tavčar, Zbrani spisi IV. zv., Gradnik, Srbske narodne pesmi, in celotna zbirka vseh 46. letnikov »Ljubljanskega Zvona« — vse te knjige v tisočih izvodih tvorijo dobrotke III. književne tombole Jugoslovenske Matice, koje žrebanje se prične 4. februarja t. l. in traja do 25. marca t. l. Zrebanje se bo vršilo na sledeči način: V petek, dne 3. februarja se izžrebata prvi dve številki, ki se potem priobčita v soboto, odnosno v nedeljo v vseh slovenskih dnevnikih. Kdor je zadel obe številki v eni vrsti, t. j. ambo, pošlje tablico v zaprti kuverti Jugoslovenski Matici v Ljubljani, ki mu dobi bitek takoj in brezplačno odpremi na označeni naslov. Naslednji petek 11. febr. se izžreba tretja številka, ki se takisto priobči v sobotnih odnosno nedeljskih številkah vseh slovenskih dnevnikov in vsi oni, ki so sedaj izmed treh zadeli dve številki v eni vrsti, pošljejo svoje tablice v Ljubljano. 18. in 25. februarja bodo izžrebane številke za terne in kvaterne, 4. in 11. marca za preostale kvaterne in činkvine, 18. in 25. marca pa za preostale činkvine in tombole. Postopek za sprejem dobrotkov je vedno isti. — Tablice po 3 Din so na prodaj pri vseh šolah in vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji, v Ljubljani pa pri Tiskovni zadrugi, trafiki Sever in v pisarni Jugoslovenske Matice, Šelenburgova 7/II.

— Umrli je v Šapcu dne 16. t. m. mati tov. Slobodana J. Zvijonovića, šolskega upravitelja v Beli Križini. — Naše sožalje!

— Kateri tovariš bi spravljal absolventnega učenca meščanske šole, sina umrlega tovariša Josipa Čeha v Brezju pri Mariboru, v primerno službo kot diurnista, knjigovodjo ali kaj sličnega. Mati-vdova mora s svojo bomo penzijo preskrbovati še štiri mlajše otroke in svojo staro, vsakega dela nezmožno mater, in je zato nujno potrebno, da se reši preskrbovanja absolventa meščanske šole. Event. ponudbe sprejema in v slučaju potrebe daje natančnejša pojasnila — Anton Brumen, šolski upravitelj v pok., Ptuj, Trubarjeva 8.

— Umrli sta v Ljubljani Angela Petričeva, učiteljica na Barju v Ljubljani in Jelica Debeljakova, učiteljica na Bledu. — Preostali naši sožalje!

— Maturantom ljubljanskega učiteljskega iz leta 1907. Letos potече 20 let odkar smo zapustili učiteljske in šli križem sveta. Odšli smo na vse strani, nekaj nas je gotovo, ki se nismo srečali od onega časa. Na desetletnico ni bilo misliti — bila je vojna. Skušal sem, da bi se sešli za petnajstletnico. Ker pa ta izgleda kakor kakšna »pakfo-

nasta« poroka, tudi s to ni bilo nič. — Pred seboj imam sliko letošnjih dvajsetletnikov in vidim jih nekaj, ki jih nisem srečal v življenju nikoli več. Milko je nekje ob Savi, pa ga nisem še videl. Ljotje T. — bog zna kje si — niti lastni brat ne ve zate. Sablich mora biti kje v Italiji, Rafko in Miha se gresta železnico, Rajko gospodari v sodni pisarni, Jožeta P. sem videl pred sedmimi leti, ko je komandiral žand. stanico. Kje je? France S. je ravnokar pribežal iz Julije, pet pa jih sniva večno. Fantje, zgledate se in povejte kje, kdaj, kako. Kolikor vem, je splošna želja, da se snidemo kje v provinc. kraju nemoteno, zase, pristrčno. — Grčar Tit, Ljubljana-Barje.

— V Kičevo — Južna Srbija — je našel pot državni grb izdan po »Učit. domu« v Mariboru. Tamošnji sreski šolski nadzornik, tov. Vasa Brankov, ga je naročil za vse svoje šole. Pri nas je pa še dokaj šol, še več pa razredov, kateri ga nimajo.

Boj za svobodo in neodvisnost učiteljskega stanu.

—e Za močno UJU, v katerem bo vse učiteljstvo, ki bo naš ponos, da smo njega člani. (Prvi utisi iz naših skupnih zborovanj.) Človeku se danes smešno zdi, da smo bili organizacijsko ločeni celih 26 let zbog tega, ker smo se eni prištevali naprednjakom, a drugi klerikalcem. Končno smo bili eni kot drugi v pravem pomenu besede — nazadnjaki. Stranke in stranci so nas lovile in mi smo jim slepo nasledili, zanemarjajoč samega sebe in naš stan. In kaj smo eni kot drugi prejel za plačilo? — Zapoštevjanja in preganjanja! Okusili smo to in hvaležni moramo biti temu, sicer se ne bi že spame tovali in bi dočakali tridesetletnico in če treba tudi jubilejno petdesetletnico naše stanovske nesloge — in nazadnjakstva pod okriljem takozvanega liberalizma in klerikalizma. Naše društvo je bilo prvo, ki je dejanski prošlo roko sprave in pravega tovarištva članom Slomškove zveze. Danes se poznamo med seboj le kot tovariši in iz poteka drugega skupnega zborovanja razvidim, da ni med nami najmanjše difference. V zadoščenje mora biti človeku, videč pred seboj tovariše in tovarišice v medsebojnem tovariškem občevanju; in človeku skoro ne gre v glavo, da smo eni kot drugi na mah takoj pozabili na vse ono, kar nas je razdruževalo. To je instinktivno spoznanje, za katero moramo biti hvaležni žalostnim razmeram, v katere so nas metali razni režimi in njih priganjaji. S ponosom povdarjam, da je zadnje zborovanje v etičnem oziru nadkrililo vsa ona zborovanja prošlega leta, katerih ne morem nazivati za stanovska zborovanja, temveč jih primerjati bolj političnim shodom. Danes nas je zbranih v našem društvu 230 članic in članov pod okriljem stanovske strokovne organizacije. Na običnem zboru je ta množina pokazala stanovsko disciplino in solidarnost kakor še nikdar poprej, kar znači, da nas vse skupaj eno in isto teži in da smo se otresli vsega, kar nas je oviralo v našem razvoju. Z radostjo v srečo smo se poslavljali drug od drugega kot tovariši, zavedajoč se, da bomo v bodoče služili le sebi in naši močni organizaciji UJU. Ni je sile, ki bi omajala našo slovo in stanovsko edinstvo slovenskega učiteljstva. Smo in ostanemo med seboj nerazdruženi tovariši in gotov sem, da bo to pristrčno in odkrito tovarištvo prej kot slej privabilo slehernega učitelja, ki stoji danes izven naše organizacije, dajajoč prednost strankarskemu fanatizmu, namesto stanovski zavesti in slogi. — Josip Macarol.

—e Srbsko učiteljstvo v znamenju deklaracije. Letošnja »Učiteljska iskra«, prosvetnošolski časopis v Srbiji, ki izhaja v Kragujevcu, prinaša v svojem prvem zvezku dobesedno prevedeno »Deklaracijo o smernicah naše stalske politike«, ki je bila sprejeta na VI. pokrajinski skupščini v Celju, dne 17. julija 1926. Prevodu so se dozdajno posvečene naslednje misli: »Današmo v celoti deklaracijo naših slovenskih tovarišev, dodajajoč par besed. Pred vsem jo odobravamo v celoti, ker s svojo tendenco teži na to: da vsak član UJU uživa popolno svobodo v izražanju svojega mišljenja; da je učiteljsko UJU svobodno od vsakega režima in vsake politične stranke; da se učiteljstvo ozira pri zastopanju svojih interesov na občne narodne interese itd., itd. Težje so upravičene. Ker se pri nas še »sektaske« onemogočuje vsaka svobodna beseda, ki ne prija mišljenju gotovega kroga; često se podvržemo poedinim režimom in poedinim političnim strankam v toliki meri, da pozabljamo na šolske interese ter preziramo narodne potrebe, ker se opredeljujemo v vseh svojih skupnih korakih po interesih današnjega vladajočega režima, je tembolj upravičen pokret. Razen tega še nekaj besed in opazk pri likom držanja naših slovenskih tovarišev na VI. glavni skupščini v Beogradu. Nam je neobičajno simpatična njihova borba z učitelji partizani, ki v svoji strankarski zaslepljenosti in v svojem najobičajnejšem najemništvu političnim strankam profanirajo mnogokatero lepe ideje. V tem pogledu je treba iti do skrajnosti in preko besed na dejanja. Naši slovenski tovariši so zamudili na letošnji skupščini tako priliko... Naj se ne boje, oni niso osamljeni. Odločna poza in prava pot privlačuje tudi druge prave bore. Častno je, osvetljevati pot drugim in biti nosilec napredka.

P. J.

—e Kaj pravi na to »Edinstvo«? Jasno si je treba pogledati v oči in z odkrito besedo je treba priti na dan. Ustanovljena je desidentska učiteljska organizacija »Edinstvo«, seveda pod prikrito tezo narodnega edinstva. Ni šlo ravno za narodno edinstvo, to nam je jasno vsem, kajti taisto uresničevanje bi lahko izvajali v svojem življenju, tudi če bi bili člani UJU. Katerim našim članom pa branimo, da se ne izrekajo za narodno edinstvo? Nobenemu. Priznavamo ga sami, a ne vržemo nam kot politična parola. V tem imajo naši člani popolno svobodo. Politična svoboda! Torej ni bilo za bistvo narodnega edinstva, temveč za nadaljnjo delitev učiteljstva po političnih parolah. Priznati pa moramo, da gre tu za politični moment. Desidenti so za naslon na eno samo stranko. Dasi sem sam tudi odločen in organiziran pristaš te stranke, vendar sem v prvi vrsti učitelj, ker je to moj poklic, in šele potem strankar. Zato mi je najljubše učiteljsko življenje in šele nato prenapetost strankarsko ravnanje. Tako vidimo, da je danes »Edinstvo« v strogi službi strankarskih parol. Da s tem nastopajo proti ciljem same stranke, dokazuje naslednje: G. Sv. Pribečević je o pravoslavnem Božiču podal beograjskemu »Vremenu« naslednji intervju, med katerim dobesedno pravi (po »Jutru«): »Naravno je, da sta prvi pogoj za to (da se reši državni in nacionalni problem) svoboda in popolna depolitizacija naše uprave. Danes problem naše države ni niti plebski niti verski, temveč mnogo bolj problem administracije. Današnja partizanska uprava je rakrana naše države. To rakrano je treba izžgati. Strankarsko nevtralnno uradništvo pri izvrševanju svojih funkcij v državnih uradih je imperativna zahteva, ako se hoče priti do konsolidacije naših razmer. Za uradnika pri izvrševanju njegovega posla v uradu ne sme obstojati partija...« — Dovolj jasno, razlage ni treba. Razmišljajmo še misli volilnega razgleda stranke same, v katere program pred volitvami pravi: »Kdor hoče, da se rešimo strankarskega uradništva v državi, da uradi prenehajo biti strankarske agencije in da postanejo narodne in državne ustanove, kdor hoče, da dobimo uradništvo, ki bo služilo na-

rodu in državi, ne pa stranki, bo glasoval... itd.« — Kaj pravi na to »Edinstvo« in z njim tudi Knaflčev »politikum«? Počasi gre vse na našo tezo, le strankarski fanatiki hočejo zopet speljati učiteljstvo nazaj v stare razmere. Deklaracija prodira tudi v druge vrste in če ste opazovali podrobneje, izginja tudi parola narodnega in državnega edinstva z zadnjim volilnim bojem bolj v ozadje. Saj je že čas, saj so jo že dovolj diskraditali in oskrunili nje bistvo in jedro v volilnem boju, tako da je celo učiteljstvo moralo nastopiti proti temu, da se izrablja to kot politično strankarska parola tudi v naših stanovskih vrstah. — P. J.

Učiteljski pevski zbor.

—pev. Prihodnji pevski tečaj se bo vršil za ženski zbor: 30., 31. januarja in 1., 2. februarja. Za moški zbor: 1. in 2. februarja. Obakrat pričetek ob 9. uri v »Glasbeni Matici«. Radi važnosti pričakujemo polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljska Samopomoč. Društvena uprava sporoča svojim članom, da sta v januarju 1927 (do danes 25. jan.) umrla dva člana, in sicer Prof. Janko Košan, Maribor (131.) in Angela Petrič, Ljubljana (132.). Za ta dva smrtna slučaja prejmete v zadnjih dneh tega meseca položnice za 11 Din, oziroma zakonski pari za 21 Din. Če kdo nakaže višji znesek, se mu preostanek vknjiži v dobro na prihodnje smrtne slučaje. — Na šolah, kjer je več članov U. S., plačujete članske prispevke lahko skupno na eni položnici, če določite enega zaupnika, ki bo vsakokrat pobral od članov potrebne prispevke. Poštšina je le ena, zato si prihranite od vsakega člana po 1 Din. Sporočite v tem oziru Vaše želje društveni upravi. — Da se izognete križanju na pošti (nakazila — položnice), nakazujte takoj v prvih dneh meseca, gotovo pa do 20. v mesecu. — U. S. ima danes 2038 članov. Zadnja posmrtnina (Angela Petrič) je znašala 10.190 Din.

Naša društvena zborovanja.

Ustanovitev dveh novih sreskih društev UJU. — Sresko društvo UJU za Šmarje-Rogatec in sresko društvo UJU za radovljški okraj. — Doba občnih zborov in volitev novih odborov pri sreskih društvih. — Tudi poizkušen razkol ne bo zrušil nestranskega stanovskega pravca. — Definitiven pristop okrajnih društev k »Zvezi državnih nameščencev« in v Činovniški Savez je pričel s pobiranjem članarine za Zvezo drž. nameščencev.

Vabila

— Sresko društvo UJU za Šmarje-Rogatec ima svoj ustanovni občni zbor v torek, dne 1. februarja 1927 ob 10. uri v osnovni šoli v Rogatcu s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor sklicatelja. 2. Odobritev pravil. 3. Določitev članarine. 4. Novi učni načrti in kmetijski pouk v zvezi s spoznavanjem prirode, predava oblastni nadzornik za šolske vrtove, poverjenik UJU tov. Andrej Skulj. 5. Volitev odbora. 6. Predlogi in nasveti. Sklicatelj: Josip Čenčič, šolski upravitelj v Rogatcu. Opomba: Pristop imajo le oni, ki so poslali, oziroma vpošljejo na gornji naslov podpisano pristopno izjavo, da pristopajo k novemu društvu in niso člani druge stanovske politične organizacije. Udeleženci so v zmislu odloka ministrstva prosvete O. N. br. 30.780 od 2. junija 1925 pouka prosti in svojo udeležbo prijavijo le šolskemu upravitelju.

— Sresko društvo UJU za Radovljški okraj ima svoj ustanovni občni zbor v petek, dne 28. januarja 1927 ob 10. uri dopoldne v osnovni šoli na Jesenicah. Dnevni red: 1. Nagovor sklicatelja. 2. Odobritev pravil. 3. Določitev članarine. 4. Sprejemanje novih članov. 5. Josip Zupančič: »Delovni princip pri pouku v osnovni šoli«. 6. Predlogi in nasveti. Udeleženci imajo po naredbi ministrstva prosvete O. N. br. 30.780 od 2. junija 1925 pouka prost dan in prijavijo svojo udeležbo le šolskemu upravitelju. Pristop imajo tovariši in tovarišice, ki so podpisali »Pristopno izjavo«, oziroma, ki jo bodo podpisali pred zborovanjem. Odsotnost je dovoljena tudi s posebnim odlokom prosvetnega oddelka v Ljubljani P. br. 942 od 25. januarja 1927.

Poverjeništvu UJU Ljubljana.

— Novomeško učiteljsko društvo ima svoj redni letni občni zbor v soboto, dne 5. februarja ob 10. uri dopoldne na deški osnovni šoli v Novem mestu. Program bo objavljen v prihodnji številki »Učit. Tovarisa«. Apeliram na stanovsko zavednost vseh tov. članic in članov, da se občnega zbora sigurno udeležijo. — Predsednik.

— Kranjsko učiteljsko društvo zboruje vsled sejnega sklepa dne 5. februarja 1927 ob 9. uri v prostorih osnovne šole v Naklem z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Smernice naše stanovske organizacije, referira Ant. Lovše. 4. Moderno-šolska stremjenja, referira Leo Pibovec. 6. Slučajnosti. Z ozirom na 3. in 4. točko dnevnega reda vabi k mnogobrojni udeležbi — odbor. — Pripis: Kosilo nam poskrbi tov. Jerše v Naklem za 12.50 Din.

— Učiteljsko društvo za srez Dolnja Lendava ima občni zbor dne 5. februarja ob

9. uri v Hotizi z običajnim dnevnim redom. Tov. udeležite se v obilnem številu! — Odbor.

Poročila:

+ Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski školski okraj je imelo svoj redni občni zbor dne 8. januarja ob navzočnosti 100 članov.

Ob določeni uri je otvoril tov. predsednik občni zbor s konstatcijo sklepčnosti. Vse na novo vstopivše tovariše in tovarišice je pristrčno pozdravil.

Pristop k Činovniškemu Savezu.

Poročilo o Savezu javnih nameščencev. Po prečitnem in odobrenem zapisniku ter obravnavi dveh dopisov je podal tov. Seštan poročilo o kongresu in skupščini drž. nameščencev v Zagrebu in Ljubljani. Glavno iz poročila je, da se Savez javnih nameščencev preuredi na sindikalni podlagi, da se opusti partijska politika Saveza ter dobe pokrajine svoje Saveze, ki bodo podrejene centralnemu Savezu v Beogradu. Sklene se plačevati mesečna članarina 1 Din v polletnih obrokih.

Poročila odborovih funkcionarjev. Na to so sledila poročila odbora. Iz tajnikovega poročila se posname, da je društvo imelo 8 zborovanj, da je broj članov narasel na 132, da je odbor sejal devetkrat in da je bilo 67 poslovnih števk.

Blagajniško poročilo je bilo razveseljivo, saj je po zadržanju tov. blagajničarke po poravnavi vseh obveznosti še nekaj ostalo v blagajni. — Ker pa tov. blagajničarka opravlja svoj posel že nad 20 let, se je sklenilo, da se ji poleg zahvale za resvestno delo pokloni majhen spomin.

Tov. knjižničar pa s tovariši ni bil nič preveč zadovoljen, češ, da so mu med letom napravljali premalo dela, ko ima v knjižnici vendar 537 knjig.

Volitve. Na predlog tov. Šterka se je z vzklikom volil zopet stari odbor. Le namestnikom so bili na novo izvoljeni: tov. Kašpar, tov. Randlova in tov. Šterk. Tudi delegati za skupščino ostanejo stari.

Slučajnosti. Tov. Seštan bodri zlasti mlajše učiteljstvo, da se priključa za predavanje. Tov. Jančič pa zahteva, da se poda o vsakem predavanju dispozicija, da se učiteljstvo na temo pripravi ter tako omogoči živahno debato.

Tov. Šerona je tovarišem priporočil za izbiro snovi iz realij par knjig trdke Rajkovič in Čiković, Beograd.

Prihodnje zborovanje bo 6. februarja. Na dnevnem redu bo: Razgovor o Načrtu osnovnošolskega zakona in tema: Vremenska opazovanja v osnovni šoli. Tajnica.